

ס"ב

קנים

*נ"א תרועה .

שהם ט' כחות של יצבא הם ג' כחות אלב מ"ד כשלה שצרים הוא צבולות מופסקים שאין כאן בכל שבר שלשה כחות כמו בכל יצבא נמאל השצרים הם ג' וכו' יצבוצה הם ט' כלומר הם תשעה כחות אלב שיעורן שזה וז"ש ה"ה שהשצרים הם ג' והיצבוצה הם תשע. ומה שכתב הרב המגיד ששיעור תרועה פליגי ר"ל בציחה לופן יעשה אורחה. וכן נראה שפירשה הרב"ז ז"ל בא"ח. וקשה לי טובא על פירוש זה, מחד דה"ה כתב דהג' יצבוצה נקראים ערומותין והוא כתב למטה דג' שצרים היו ט' ערומותין ח"כ איך נאמר לשיעור ג' יצבוצה הם ג' ערומותין היו שיעור ג' שצרים. ועוד קשה מהו ט' שצרים ורבינו לא הזכיר שיעור אלב כותבו לומר בציחה לופן יעשה הרי כבר ביאר לעיל שאמר הכל מספק וכ"ת היינו מה שצרים ה"ה מ"מ לאו אורחיה לומר לא ביאר כן מפני שכבר ביארו היל"ל ורבינו כבר ביארו. וע"ק מלת שיעור שלא היה לומר שיעור כיון דהשיעור הוא אחד. וע"ק מ"ש והיצבוצה ט' דמשמע ט' יצבוצה דומיא דמאי דקאמר השצרים הם שלשה, ועוד דקאמר ששיעור היצבוצה והשצרי אחד. לכך היה י"ל לפרש דה"ה סובר צמאי דקאמר רבינו שיעור ג' שצרים כתרועה היינו כל אחד מהם הוא תרועה (ומאי דקאמר) ג"ל שיעור שיש צג' שצרים הוא דכל אחד מהם הוא תרועה וכו' ומה תרועה [ש] שלש יצבוצה וכו' דלזה אנו קוראים תרועה הם ששואו יללה כהנה דיון. ולזה כתב ה"ה שדיון עמו שהיצבוצה כלומר הג' יצבוצה והשצרי שיעור אחד דלרבינו שצרי אחד ושלש יצבוצה הם שיעור אחד שהשצרים הם שלשה והיצבוצה ט' יצבוצה כלומר ט'

סדר כיצד התקיעה של קשר"ק תהיה כג' שברים וג' יבבות שכולם ספק תרועה אחת הן דרילמא גבוהי גבה וילולי יליל התקיעה של קשר"ק כג' שברים שהן תרועה של סדר זה ושל קריק כשיעור שלש יבבות ומכל מקום אם האריך בכל התקיעות כבשל קשר"ק לא הפסיד כלום דהנן התוקע בראשונה ומשך בשנייה כשתים אע"פ שיש בזה אחרת רק שלא יקצר מן השיעור כדפיושית. ומעטעטז נמי אם עשה ד' שברים או ה'

יבנות ומתוך כך נמאס שימור התקופה ע' טעוין כדקתני ברישא שיעור תקופה כג' תרועות כמו שפירש ריב"ם ז"ל והא' אסיקנא בגמרא דהאי משנה פרק יו"ט של ר"ה דתנא ברא ותנא דמתני' נמי לא פליגי דהיינו בשימור תקופה ברישא ואסיקנא נמי אסיפא בשימור תרועה ודאי פליגי וממילא דרש' וריב"ם ז"ל פליגי וכלשון הירושלמי גדרסילין איוו היא תרועה ר' חנניא ור' מונא חד אמר כהדין ערימוותא וחד אמר לא תנא דקין קיקין ע"כ, ואמר ז"ל כי ירש' גורם דקין בל"מ וריב"ם ז"ל גורם דקין בריש' והראב"ד ז"ל נמשך בשטת ריב"ם ז"ל כמו שכתבתי ואמר לשון ביריתי דעת הראב"ד ז"ל לר"ך וז"ל לכר דעת ר"מ ז"ל. ודע כי אני נסייתי להבין דעתו ונחלתי ימים לפי שקבלתי שטת הלכה על דרך זה ובשאריותי לשון ר"מ ז"ל לא מנחתי ידי ורגלי מפני שסיו קשה עלי חדא שסיו מ'סכך לשון הסנהגה מה שאין לרבו ועוד פתח לעשרה שימור תרועה ואלוהא בשתי תקימות ואנחנו לא ידענו שיעור התקופה מדבריו ולא כתתלה ולא בסוף, ועוד כתב לשון שכתבם כתנא דכריתא והיה לשון יבנות דתנא דמתניתין וכבר כתבתי פ"ב לגבי אדרהוינוס דקיי"ל בפרק שטרל בשמאלא דאמר ליה בגמרא מקמי ממתנין סיוא דמתעקרא מתני' כי הכא דאסיקנא דאסיפא ודאי פליגי ועוד דהא פ"ק מנחתא מתני' דהעושה סוכתו כמין לר"ך אמר ליה אבוי לרב יוסף וכי שנתק מתניתין ועבדת ככריתא. עוד היאך כתב דשימור תרועה בשתי תקימות מנא ליה והוא דאמר כמאן דאי כתנא דמתני' הא אמר שימור תקופה כג' תרועות ואי כתנא דכריתא הא אמר שימור תקופה כתרועה וכ"ש שלא אמר כחד דירושלמי. ועוד שבתקדק דבריו ז"ל יעלה לרב שימור התקופה כתני תרועה סיוא כשיעור שכן והאי סיוא פירש בפי' זאת הסנהגה כדרי' ז"ל וכלהו כדרי' ז"ל ה' תרועות ר"ל כי שימור כל התקופות הוא כשיעור כל התרועות והם שלשה עכ"ל. וא"כ אתמהא אטו תקופה להאלין קמי שימורס וממאן שמע לה ועוד כי כשוכסתי לנא בפרק הקדושה מנחתי תרועתס קבלת ארובס קולו המתרגש ואין עוט כהס ושאלתי לכמה גדולים ולא פירשו לי דבר עד ככסך בקשתיה וכמעטונוס השתתיה ומנחתי לה' בן גיאת ז"ל שפירש' שכלות קרעס ומשבות דרבינו שריא ורבינו האי גאון ז"ל שכל דבריהס קבלה וז"ל ואין תרועה אלא שש' תרועה לפניה ואחריהא הא כירא שימור תקופה כתרועה כתרועה כתרועה כשנים דירושלמי

לפניה ופשוטה לאחריה, ע"כ: [פ] ר' יוחנן בן גוריון אומר אם אמר ג' מכולל יצא אמר רב המנונא הלכה כרבינא בשיילי מכילתא אמר רב הנגאל אמר רב כיון שאמר ובתורתך כתוב לאמור שוב אינו צריך וכן אמר ריב"ל כו' עכ"ל, ע"כ: [ו] לא אמר מלכות וכרונות ושופרות ולא של מוספים כאשר כתב בספר אהבה בנוסח הברכות והתפלה

לכך ע"כ: מ"ט רבינו ואינו מדבר אבל אם שם חזר ומנקה, כך מובא בהלכות שם בשם ריש מהיבנה וכן כתבו רבינו בעדיו ורבינו לאו ז"ל ועוד כתב בהלכות הרב ר' יצחק אבן גיאת ז"ל בשם קתה גאונים שאפילו הקהל חייבים שלא לשים שם זה מנקה לחקוק אלא לשמוע ע"כ. ואין נראה כן מדברי רבינו ומן האחרונים ז"ל יש שכתבו שאפילו החוקק אינו לרדף שלא ישים והאריכו בזה. והנכון למנוע האשם החוקק מלשים אבל הצבור אם לא נמנעו אין נוערין בזה:

יב בדיון היה שיתקע וכו'. כבר נתבאר זה בדברי ההלכות שכתבתי למעלה: וכל הדברים האלו וכו'. שם (דף ל"ד): מיהא כשהוא שומען שומען על הסדר ועל סדר ברכות כד"ל בהבדל עיר פירוש ש"ס אבל שלא בהבדל עיר שומען על הסדר ושלא על סדר ברכות ועוד מובא שם:

יג התקיעות אין מעכבות וכו'. זה מובא במה שכתבתי בסמוך בדיון שמי עיירות ועוד שמי במשנה (דף ל"ג): מי שבידך וזה"ל נחמיה לו שופר חוקק ומריע וחוקק וכן כתבו ז"ל: שתי עיירות באחת יודע וכו'. ברייתא שם (דף ל"ד): מזה בחוקקין יותר מן המבדלין כיצד שמי עיירות באחת חוקקין ובאחת מבדלין הולכין למקום שחוקקין ואין הולכין למקום שמבדלין והקשו פשיטא הא לאורייתא והא דרבנן ותיכיל ל"ס דהא דלאי וזהו ספק, ע"כ:

שיעור

פעם [ח] אחת וגומר התפלה: **יא** זה שתוקע כשהן יושבין הוא שתוקע על סדר הברכות כשהן עומדים. **יז** אינו [ט] מדבר בין תקיעות שמיושב לתקיעות שמעומד. ואם סח ביניהן אף על פי שעבר אינו חוזר ומברך: **יב** בדיון היה שיתקעו על כל ברכה כל בבא מהן שלש פעמים בדרך שתקעו כשהן יושבין אלא כיון שיצאו מידי ספק בתקיעות שמיושב אין מטריחין על הצבור לחזור בהן כולן על סדר ברכות. אלא די להן בבא אחת על כל ברכה כדי שישמעו תקיעות על סדר ברכות. וכל הדברים האלו בצבור אבל היחיד בין ששמע על סדר ברכות בין שלא שמע על הסדר בין מעומד בין מיושב יצא ואין בזה מנהג: **יג** *התקיעות אינן מעכבות את הברכות והברכות אינן מעכבות את התקיעות. שתי עיירות באחת יודע בודאי שיש שם מי שיברך להן תשע ברכות ואין שם תוקע. ובשנייה ספק יש שם תוקע ספק אין שם תוקע הולך לשנייה. שהתקיעה מדברי תורה והברכות מדברי סופרים:

שיעור

א. עור סי' תקס"ג ס"ג ע"ש העטעס: ב. עור סי' תקנ"ג ס"ג ע"ש: ג. עור וס"ג ס"ג ע"ש: ד. עור סי' תקנ"ג ס"ג ע"ש: ו. עור סי' תקנ"ג ס"ג ע"ש:

לחם משנה

דבצא אחת למעשה היינו אומרים שיתקעו מן הדיון לא היה אלא צבא אחת (על כולן). ואם נפרש דה"ק בדיון היה שיתקעו חש"ת והש"ת וזה"ל פסע אחת למלכות וכן לזכרונות וכן לשפלות. ויהיה פירוש דבריו כך שיתקעו על כל ברכה כל צבא מהן כלומר כל הצבאות באופן שיהיה ג' פעמים נעשים כל צבא וצבא בזה האופן פעם אחת במלכות ופעם אחת בזכרונות ופעם אחת בשפלות ואינו ר"ל שלש פעמים בכל ברכה וברכה אלא בכל הצבאות שלש פעמים יהיה שלש פעמים. וצוה היה מחייב סוף הלשון שכתב אלא די להן צבא אחת וכו'. אבל זה הוא דוחק גדול בלשון. ולכן היה עיקר הפירוש השני שכתבנו ע"ש היות שסוף הלשון קתה [דחוק] כדפרישתי אלא מ"מ מדברי הסור משמע הפירוש אחרון ועיקר:

יג התקיעות אין מעכבות את הברכות וכו'. מלחתי בקתה ספרים השנה כהוצא כן. א"ל אלא של ראש השנה מעכבות זו את זו. ונראה טעמו משום דמפרש כפירוש רש"י הברייתא דקאמרה תקיעות וברכות מעכבות הברכות לתקיעות והתקיעות לברכות. ובכך הקשה על פירוש זה הרמ"ם ז"ל בפסקיו וכן הר"ן ז"ל דוחקו ע"כ. ולכן אמרו דעיקר הפירוש בדברי רבינו דהתקיעות מעכבות זו את זו וברכות זו את זו אבל ברכות לתקיעות לא:

תלה

הנהגות מיימוניות

דפרישתי מיהו אם התחיל צריך לסיים. והנה ראיתי ברה"ה שהתחיל החזן לפני מורי רבינו רב כאמור ולא רצה לומר הפסקים של ר"ה והחזירו והוקיעו לומר, ע"כ: [ז] ולא חילק בין ראשון לשני וכן בס"ה וכן נמצא בחשובות רשב"ם ג"ס בשם זקנו רש"י וכן כתב רבינו וכן בברכת תקיעה וכן אהמול ולא אמרינן יומא אריכתא הוא וזה"ל נמי בברכת תקיעה וכן בברכה רב עמרם וכן כתב ר"ה וכן יסד רבינו שמשון בר יונה בקדושה המתחלת אגן הסדר נוי ארבעים קולות בהריענו וכן עמא דבר ודלא כר"ת שהנהיג לעשות קשר"ק לכל ברכה דהשתא יצאו מכל הספקות ואפילו אי יבא פי' גנוח להוד או לילוי מ"מ יצאו ואין לחוש למה שמפסיק ביניהם כדלעיל דק"ל כרבי יוחנן. ובערך משמע יש תוקעין קשר"ק קשר"ק על כל ברכה, ואנו אין לנו אלא מנהגנו ודברי רבינו המהבר ועמנו, ע"כ: [ט] וכן ס"ה משמו וכן פסק האלפסי והוערין בו על שם. ורבינו שמהה כתב יאם סח התוקע בין הברכה ובין הסדר עד שמסיים כל הסדר חוזר ומברך כמו סח בין תפלה לתפלה ושמה ר"ל עד שמסיים סדרים שמישובש שאו יצא מידי כל הספקות. עוד כתב רש"י שבשם שאין לתוקע להסיח ביניהם כך אין לשומעין להסיח הואיל והתוקע הוא שולחן ומוציאן ושלוחו של אדם כמותו וכאילו השומע עצמו תוקע, ע"כ:

שמע ישראל וגו'. שלשה פסוקים אלו צמחה מהלוקה ר' יוסי ור' יהודה וק"ל כר' יוסי דלומר שכן מלכות וכן כתוב בהלכות:

י המנהג הפשוט בסדר תקיעות של ר"ה כך הוא. זה המנהג: היה פשוט בכל העולם וכן מובא בהלכות. מאלף עכשו שתוקעין ג' פעמים חש"ת והוקעין שלש

פעמים חש"ת והוקעין שלש פעמים חש"ת ונהגו העם להקען כשהם יושבין ומבדלין עליהן ברכת התקיעה ומפני שהצבור לרבינן לשמוע התקיעות על סדר ברכות לפיכך חזרין ותוקעין חש"ת למלכות פעם אחת והש"ת לזכרונות פעם אחת וחש"ת לשפלות פעם אחת ובדיון הוא שיתקעו אותן על סדר ברכות כסדר שתקעו כשכן יושבין אלא כיון שהברכות אין מעכבות את התקיעות והרי יאלו י"ח צלוחן שתקעו כשהן יושבין די להם לתקוע חש"ת חש"ת חש"ת על סדר ברכות פעם אחת שלא להסריח את הצבור וכך מנהג כל העולם ובשמי ושיבט עכ"ל. ורבינו יעקב ז"ל הנהיג בהרבה מקומות בלרעה לתקוע חש"ת במלכות ובזכרונות ובשפלות וכבר הכריעו הרמב"ן והרשב"א ז"ל בדברי הגאונים ורבינו וכן נהגו: **יא** זה שתוקע כשהן עומדין וכו'. כ"כ הגאונים וכך אמר רבינו האו ז"ל המנהג בישראל שהתוקע בזמן שהצבור יושבין ומבדך קודם התקיעה הוא התוקע על סדר הברכות כשהן עומדין וא"ל ברכה ואם נאמס הראשון ואינו יכול לתקוע שזו אין השני לרדף לברך

מגדל עז

התקיעות על סדר ברכות עד סוף הפסק. פסק יו"ט של ר"ה (דף ל"ד) ובהלכות ר"י אלפס וכתבונות הגאונים ז"ל:

שמהה ואפילו החולקים על רש"י היינו דוקא בקדוש אבל בתקיעה מורו דהיום אין יוצאין בתקיעה וכן אהמול ולא אמרינן יומא אריכתא הוא וזה"ל נמי בברכת תקיעה וכן בברכה רב עמרם וכן כתב ר"ה וכן יסד רבינו שמשון בר יונה בקדושה המתחלת אגן הסדר נוי ארבעים קולות בהריענו וכן עמא דבר ודלא כר"ת שהנהיג לעשות קשר"ק לכל ברכה דהשתא יצאו מכל הספקות ואפילו אי יבא פי' גנוח להוד או לילוי מ"מ יצאו ואין לחוש למה שמפסיק ביניהם כדלעיל דק"ל כרבי יוחנן. ובערך משמע יש תוקעין קשר"ק קשר"ק על כל ברכה, ואנו אין לנו אלא מנהגנו ודברי רבינו המהבר ועמנו, ע"כ: [ט] וכן ס"ה משמו וכן פסק האלפסי והוערין בו על שם. ורבינו שמהה כתב יאם סח התוקע בין הברכה ובין הסדר עד שמסיים כל הסדר חוזר ומברך כמו סח בין תפלה לתפלה ושמה ר"ל עד שמסיים סדרים שמישובש שאו יצא מידי כל הספקות. עוד כתב רש"י שבשם שאין לתוקע להסיח ביניהם כך אין לשומעין להסיח הואיל והתוקע הוא שולחן ומוציאן ושלוחו של אדם כמותו וכאילו השומע עצמו תוקע, ע"כ: